

Sygn. akt I ACa 1956/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 listopada 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Roman Dziczek

Sędziowie: SA Bogdan Świerczakowski

SO del. Elżbieta Wiatrzyk-Wojciechowska (spr.)

Protokolant: sekretarz sądowy Marta Puskarska

po rozpoznaniu w dniu 29 listopada 2016 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki akcyjnej z siedzibą

w S.

przeciwko (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą

w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 16 czerwca 2015 r., sygn. akt XXVI GC 875/12

I. oddala apelację,

II. zasądza od (...) spółki akcyjnej z siedzibą w S. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kwotę 10.800 zł (dziesięć tysięcy osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Elżbieta Wiatrzyk-Wojciechowska Roman Dziczek Bogdan Świerczakowski

Sygn. akt I ACa 1956/12

UZASADNIENIE

(...) S.A. z siedzibą S. wniosła przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. pozew o zapłatę kwoty 1.075.956,43 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 17 lipca 2012 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu. W uzasadnieniu wskazała, że odstąpiła od umów zawartych z pozwaną (Umowy Ramowej i Zleceń nr (...) i nr (...)) i wezwała do zwrotu uiszczonych kwot tytułem wdrożenia, opłat licencyjnych i zapłaty kary umownej, o której mowa w §10.3 Umowy Ramowej, tj. łącznie do zapłaty kwoty 1.075.956,43 zł wraz z odsetkami od dnia 16 lipca 2012 r. Na kwotę tę składają się kwoty: 406.412,50 zł - tytułem opłat licencyjnych za pierwszy rok korzystania, 954.032,68 zł – tytułem dokonanych wpłat, 121.923,75 zł – tytułem kary umownej (§ 10 ust. 3 umowy) tj. 30 % kwoty 406.412.50 zł.

W odpowiedzi na pozew (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości, zawiadomienie (...) S.A. oraz o zasądzenie na rzecz pozwanej kosztów procesu.

W piśmie z dnia 11 marca 2013 r., powódka cofnęła pozew i zrzekła się roszczenia w zakresie kwoty 34.404 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 17 lipca 2012 r. Postanowieniem z dnia 28 maja 2013 r., sąd umorzył postępowanie w stosunku do (...) sp. z o.o. w zakresie kwoty 34.404,00 zł.

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 16 czerwca 2015 r. oddalił powództwo i zasądził od (...) S.A. w S. na rzecz (...) sp. z o.o. w W. kwotę 7 217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Rozstrzygnięcie to oparto na następujących ustaleniach i rozważaniach prawnych:

W dniu 24 stycznia 2008 r. strony zawarły Umowę Ramową Nr (...), której przedmiotem było określenie zasad i warunków świadczenia Usług przez pozwaną – (...) na rzecz powódki (§2 pkt 1). Usługi te to usługi informatyczne, szkoleniowe oraz serwisowe (§1 pkt 2). Na Usługi informatyczne składają się: prace projektowe i usługi dodatkowe. W umowie tej strony ustaliły, że podstawą wykonania przez pozwaną usług będzie zlecenie, które będzie określało każdorazowo zakres usług, termin ich wykonania oraz liczbę konsultantów (§2 pkt 3 i §3 pkt 2). W umowie strony określiły sposób zgłaszania błędów, sposób ustalenia wynagrodzenia i termin płatności, a także kwestie rozwiązania umowy.

W dniu 24 stycznia 2008 r., strony zawarły Zlecenie Prac Projektowych nr (...), przedmiotem którego było dostarczenie rozwiązania wspierającego procesy konsolidacji sprawozdań finansowych w (...) S.A. oraz jego wdrożenie spełniające wymogi określone w załączniku nr(...) do Zlecenia (wdrożenie oprogramowania (...)). Zgodnie z treścią pkt 2 Zlecenia szczegółowy harmonogram wdrożenia określono w załączniku nr 1. Co do płatności, strony ustaliły wynagrodzenie za prace projektowe wynikające z realizacji zlecenia w kwocie 392.424 zł netto, a także ryczałtowo ustalony zwrot kosztów przejazdów i noclegów konsultantów (pkt 3). Strony ustaliły również, że płatność za świadczenie usług wdrożeniowych będzie następowała na podstawie wystawionych przez pozwaną faktur VAT w oparciu o podpisane przez powódkę protokoły odbioru kolejnych faz zamówienia. Podpisanie protokołu odbioru będzie dokonywane przez powódkę na podstawie produktów zgłoszonych do odbioru, a termin płatności faktur VAT będzie zgodny z harmonogramem płatności określonym w załączniku nr(...) (pkt 4 Zlecenia) Zgodnie z treścią pkt 6 c) Zlecenia, (...) ma prawo przedstawić Zamawiającemu końcowy protokół odbioru prac nie wcześniej niż po prawidłowym zaraportowaniu jednego kwartalnego okresu sprawozdawczego. Brak odpowiedzi ze strony Zamawiającego w terminie 14 dni będzie traktowany jako odbiór końcowy przez Zamawiającego bez zastrzeżeń”.

W tym samym dniu strony zawarły również Główną Umowę Licencyjną, mającą charakter ramowej umowy licencyjnej, na podstawie której powódka nabyła od pozwanej licencję na oprogramowanie (...) na terytorium Polski. Zgodnie z brzmieniem Głównej Umowy Licencyjnej oprogramowanie (...) było licencjonowane na czas określony wynoszący jeden rok (pkt 1.1.). Zgodnie z brzmieniem pkt 1.1. Głównej Umowy Licencyjnej zawarcie umowy licencyjnej na kolejny roczny okres następowało przez zapłatę przez powódkę wynagrodzenia wskazanego w fakturze za nowy rok obowiązywania licencji. Wynagrodzenie za licencję zostało określone w Załączniku nr(...)do tej umowy, który określał szczegółowe zasady licencjonowania oprogramowania (...) ((...)). Załącznik nr (...)do tej umowy określał szczegółowe zasady licencjonowania oprogramowania (...) ((...)).

Strony w dniu 24 stycznia 2008 r., zawarły również Umowę Ewaluacyjną, na podstawie której powódka, w okresie od 15 lutego 2008 r. do 15 sierpnia 2008 r., korzystała z oprogramowania (...) na podstawie nieodpłatnej licencji. (dowód: Umowa Ewaluacyjna k.220-222) Z uwagi na treść Umowy Ewaluacyjnej, okres obowiązywania umowy licencyjnej rozpoczął się 15 sierpnia 2008 r.

Umowa Licencyjna została następnie zmieniona Anekssem nr (...) z 15 sierpnia 2008 r.

Zlecenie (...) zostało zmienione Anekssem nr (...) z dnia 15 maja 2008 r., w którym zmieniono Załącznik nr (...) i (...) Zlecenia, co do wysokości wynagrodzenia oraz zakresu i kolejność prac w ramach Zlecenia (...). W aneksie ograniczono

wymagania docelowe w ten sposób, że określono je następująco: „ integracja z systemem (...) poprzez umożliwienie importu danych finansowo-księgowych z systemu (...) do oprogramowania (...) ”. Harmonogram prac i płatności określono w następujący sposób:

FAZA PROJEKTU	DATA PŁATNOŚCI	KWOTA (NETTO)
Faza I - Uszczegółowienie wymagań biznesowo-technicznych	14.09.2008 r.	30.420
Faza II – Analiza źródeł danych i dokumentacji	14.10.2008 r.	22.815
Faza III – Projektowanie modelu technicznego i biznesowego	14.02.2009 r.	53.018
Faza IV – Instalacja i konfiguracja systemu	14.02.2009 r.	19.778
Faza V – implementacja systemu	14.05.2008 r.	69.653
Faza VI - Szkolenia	14.05.2008 r.	15.214
Faza VII – Testy rozwiązania	14.05.2008 r.	59.335
Abonament kosztów dojazdu	14.05.2008 r.	20.520
	RAZEM 290.753	

Określono siedem etapów prac, które strony nazwały „Fazami”. Wykonanie danej Fazy miało być zakończone jej odbiorem. Dokonanie przez powódkę odbioru danej Fazy potwierdzane było podpisaniem przez strony protokołów odbioru danej Fazy. Pozwana wykonała wszystkie wskazane w Zleceniu (...) fazy. Powódka dokonała odbioru wszystkich poszczególnych Faz Zlecenia (...) i wspólnie z pozwaną podpisała protokoły odbioru poszczególnych Faz, co wynika z protokołów wykonania prac projektowych z Faz I-VII (k.250-256).

Faza I - odebrana w dniu 03.03.2008 r. - warunkowo – jako zastrzeżenia wpisano: brak planu kont w wymogu austriackim – ostateczny odbiór wraz z zamknięciem Fazy II;

Faza II - odebrana w dniu 21 kwietnia 2008 r. - bez zastrzeżeń;

Faza III - odebrana w dniu 24 maja 2008 r. - warunkowo - jako zastrzeżenia wpisano: rozwiązanie problemu różnic kursowych i ustalenie sposobu wprowadzania danych na dzień przejścia;

Faza IV - odebrana w dniu 7 maja 2008 r. - bez zastrzeżeń;

Faza V - odebrana w dniu 7 października 2008 r. - warunkowo – jako zastrzeżenia wpisano: brak spełnienia wymagań w zakresie prezentacji i podziału klientów indywidualnych oraz statystyki;

Faza VI – odebrana w dniu 24 października 2008 r. - bez zastrzeżeń;

FAZA VII - odebrana w dniu 24 października 2008 r. - warunkowo - wpisano kilka (5) zastrzeżeń.

Za wykonane fazy zlecenia pozwana wystawiła na rzecz powódki faktury VAT:

- nr (...) na kwotę 30.420 zł netto tj. 37.112,40 zł brutto tytułem realizacji Fazy I;
- nr (...) na kwotę 22.815 zł netto tj. 27.834,30 zł brutto tytułem realizacji Fazy II;
- nr (...) na kwotę 53.018,00 zł netto tj. 64.681,96 zł brutto tytułem realizacji Fazy III;
- nr (...) na kwotę 19.778,00 zł netto tj. 24.129,16 zł brutto tytułem realizacji Fazy IV;
- nr (...) na kwotę 69.653,00 zł netto tj. 84.976,66 zł brutto tytułem realizacji Fazy V;
- nr (...) na kwotę 15.214,00 zł netto tj. 18.561,08 zł brutto tytułem realizacji Fazy VI;
- nr (...) na kwotę 59.335,00 zł netto tj. 72.388,70 zł brutto tytułem realizacji Fazy VII.

Powódka zapłaciła żądane przez pozwaną wynagrodzenie za wykonanie całego Zlecenia (...), tj. poszczególnych Faz Zlecenie oraz kosztów dojazdów. Wskazane zdarzenia miały miejsce w następujących terminach:

Fazy określone w Zleceniu (...) i zmodyfikowane Anekssem nr (...)	Data zakończenia prac wskazana w Załączniku 1 do Zlecenia (...)	Data podpisania Protokołu Odbioru danej Fazy	Numer i kwota zapłaconej przez powódkę faktury zgodnie z Anekssem nr (...) do Zlecenia (...)
Faza 1 -Uszczegółowienie wymagań biznesowo technicznych	14 lutego 2008 r.	3 marca 2008 r. (k.250)	(...): 30.420 PLN netto
Faza 2 - Analiza źródeł danych i dokumentacji	4 marca 2008 r.	21 kwietnia 2008 r. (k.251)	(...): 22.815 PLN netto
Faza 3 - Projektowanie modelu biznesowego i technicznego	25 czerwca 2008 r.	24 maja 2008 r. (k.252)	(...): 53.018 PLN netto
Faza 4 - Instalacja i konfiguracja systemu	18 lipca 2008 r.	7 maja 2008 r. (k.253)	(...): 19.778 PLN netto
Faza 5 –	26 września 2008 r.	7 października 2008 r.	(...):

Implementacja		(k.254)	69.653 PLN netto
Faza 6 – Szkolenia	14 października 2008 r.	24 października 2008 r. (k.255)	(...): 15.214 PLN netto
Faza 7 – Testy rozwiązania	6 października 2008 r.	24 października 2008 r. (k.256)	(...): 59.335 PLN netto
Dodatkowo: abonament kosztów dojazdu (k.100):	(...): 20.520 PLN netto		
SUMA:	290.753 PLN netto		

Z tytułu umowy licencji powódka dokonała następujących płatności:

Rok obowiązywania	Pozycja Numer faktury	Data wystawienia faktury	Kwota w PLN (brutto)	
Pierwszy rok obowiązywania	Oплата początkowa rata 1	(...)	16 lipca 2008 r.	99 684,98
	Oплата początkowa rata 2	(...)	16 października 2008 r.	100 970,86
	Oплата początkowa rata 3	(...)	19 stycznia 2009 r.	102 256,74
	Oплата początkowa rata 4	(...)	15 kwietnia 2009 r.	103 499,92
Drugi rok obowiązywania	Oплата wznawieniowa 2009 rata 1	(...)	15 lipca 2009 r.	32 891,20
	Oплата wznawieniowa 2009 rata 2	(...)	15 października 2009 r.	33 315,76

	Oплата wznawieniowa 2009 rata 3	(...)	15 stycznia 2010 r.	33 740,32
	Oплата wznawieniowa 2009 rata 4	(...)	14 kwietnia 2010 r.	34 150,24
Trzeci rok obowiązania	Oплата wznawieniowa 2010 rata 1	(...)	15 lipca 2010 r.	34 404,00 Faktura nie została opłacona
Suma zapłaconych faktur:	540 510,02			

Powódka nie wniosła pierwszej płatności za trzeci z kolei okres obowiązywania licencji, tj. nie opłaciła faktury (...). Wskutek braku wniesienia opłaty za kolejny rok obowiązywania umowy licencyjnej, umowa ta nie została zawarta, a uprawnienie do korzystania z oprogramowania (...) wygasło wraz z wygaśnięciem umowy licencyjnej zawartej na poprzedni, roczny okres obowiązywania.

W dniu 25 maja 2010 r., strony zawarły kolejne Zlecenie Prac Projektowych nr (...), którego przedmiot obejmował inne prace został określony w pkt 1. Chodziło m.in. o wprowadzenie danych finansowych oraz dodatkowe środowisko pracy systemu (...). Termin prac określono między 25 maja 2010 r. a 15 lipca 2010 r.

Również w dniu 25 maja 2010 r. strony zawarły również Porozumienie, w którym w związku ze zmianą sposobu licencjonowania oprogramowania (...) określonego w załączniku nr 2 do Głównej Umowy (...) nr (...) oraz koniecznością dokonania zmian w Umowie Ramowej i ustalenia dodatkowych warunków współpracy, określili wzajemne warunki realizacji dalszej współpracy. W tym w pkt 5 strony ustaliły, że w terminie do 30.06.2010 r. (...) ma prawo zgłosić w formie pisemnej uwagi do systemu wdrożonego przez (...) zgodnie ze zleceniem nr (...) do Umowy Ramowej. Nie zgłoszenie przez (...) uwag w powyższym terminie będzie potraktowane, jako odbiór systemu dokonany bez zastrzeżeń. W takim przypadku za datę odbioru uznaje się dzień 30.06.2010 r. W sytuacji zgłoszenia przez (...) uwag w powyższym terminie strony w trybie roboczym ustalą procedurę usunięcia usterek, z tym zastrzeżeniem, że podpisanie protokołu odbioru nastąpi nie później niż w terminie 7 dni od dnia zgłoszenia do odbioru systemu nie zawierającego usterek wcześniej zgłoszonych przez (...). Nie podpisanie przez (...) protokołu odbioru w terminie określonym w zdaniu poprzednim będzie traktowane jako odbiór dokonany bez zastrzeżeń z upływem 7 dnia od dnia zgłoszenia systemu do odbioru.”

W dniu 30 czerwca 2010 r., powódka skierowała do pozwanej wiadomość elektroniczną i wskazała w niej wady, które w ocenie powódki były wadami systemu wdrożonego przez pozwaną. W dniu 2 lipca 2010 r., pozwana odpowiedziała na tę wiadomość przesyłając wyjaśnienia dotyczące wskazanych przez powódkę okoliczności. W dniu 7 lipca 2010 r. powódka przesłała pozwanej formalny dokument podsumowujący przeprowadzone przez nią testy systemu o nazwie (...), wskazujący na nie spełnienie głównego celu wdrożenia (przyspieszenia raportowania). W dokumencie tym powódka wezwała pozwaną do usunięcia tych braków, nie wskazując terminu.

W odpowiedzi, w korespondencji mailowej z dnia 19 lipca 2010 r., pozwana odniosła się zgłoszonych przez powódkę zastrzeżeń wskazując, że umowa została wykonana w całości zgodnie ze zleceniem. W podsumowaniu zaproponowano m.in. przeprowadzenie dodatkowej prezentacji/szklenia z obsługi procesu mapowania oraz zorganizowanie spotkania,

na którym ustalony zostanie harmonogram dalszych działań. Pozwana zaproponowała również nowszą wersję systemu (...). W piśmie z dnia 6 sierpnia 2010 r., pozwana przedstawiła swoje stanowisko w odniesieniu do współpracy z powódką w zakresie Zlecenia (...). W rezultacie pismem z dnia 6 lipca 2012 r., powódka złożyła pozwanej oświadczenie o odstąpieniu od Umowy Ramowej i Zlecenia (...) oraz zażądała zwrotu zapłaconego wynagrodzenia i zapłaty kary umownej przewidzianej w Umowie Ramowej. W tym samym piśmie powódka zażądała również zwrotu wynagrodzenia zapłaconego na podstawie Głównej Umowy Licencyjnej za korzystanie z oprogramowania (...).

Sąd Okręgowy oddalił powództwo jako nieuzasadnione i nieudowodnione. Uznał, że strony łączyła Umowa (...) Nr (...), której przedmiotem było określenie zasad i warunków świadczenia Usług przez pozwaną na rzecz powódki. Podstawą wykonania przez pozwaną usług na rzecz powódki były poszczególne Zlecenia, które określały każdorazowo zakres usług, termin ich wykonania oraz wysokość wynagrodzenia. Sporną okolicznością pomiędzy stronami było to, czy pozwana wykonała Zlecenie (...) w sposób prawidłowy tj. zgodnie z warunkami umowy, a w konsekwencji wysokość rozliczenia pomiędzy stronami z tytułu Zlecenia (...) oraz Umowy Licencji, na podstawie, której powódka nabyła od pozwanej licencję na oprogramowanie (...) na terytorium Polski.

Powódka prezentowała pogląd, że pozwana nie osiągnęła celu wdrożenia oprogramowania (...) tj. usprawnienia raportowania, a w konsekwencji, że Zlecenie (...) nie zostało wykonane. W związku zaś z dokonaniem zapłaty przez powódkę za kolejne etapy Zlecenia (...) kwoty 379.118,66 zł oraz opłaty z tytułu licencji w kwocie 540.510,02 zł, powódka domaga się od pozwanej zapłaty kwoty 919.628,68 zł oraz kwoty 121.923,75 zł tytułem kary umownej tj. łącznie 1.041.552,43 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 17 lipca 2012 r.

Pozwana stała na stanowisku, że wszystkie fazy Zlecenia (...) zostały wykonane w całości w sposób prawidłowy, co potwierdzają protokoły odbioru faz oraz zapłata wynagrodzenia przez powódkę, a także że odstąpienie od Zlecenia (...) jest bezskuteczne wobec jego wykonania. Powódka nie mogła wypowiedzieć umowy licencyjnej albowiem wobec nieuregulowania należności za kolejny, trzeci rok obowiązywania licencji, umowa ta nie obowiązywała. Odnośnie zaś do roszczenia o zapłatę kwoty 121.923,75 zł tytułem kary umownej, pozwana podniosła, że jest ono nienależne wobec bezskuteczności odstąpienia od Zlecenia (...).

Sąd Okręgowy uznał, że będące podstawą roszczenia powódki Zlecenie (...) zawarte w związku z łączącą strony Umową (...) Nr (...), spełnia przesłanki umowy o dzieło, o której mowa w art. 627 i następne k.c. Przesłanki powyższego przepisu spełnione zostały w zawartym pomiędzy stronami Zleceniu (...), którego przedmiotem było dostarczenie przez pozwaną, jako wykonawcę umowy, rozwiązania wspierającego procesy konsolidacji sprawozdań finansowych w (...) S.A. oraz jego wdrożenie spełniające wymogi zamawiającego określone w załączniku nr(...) do Zlecenia w tym. m.in. opracowanie wspólnie nowych, ujednoczonych procedur zapewniających realizację procesu konsolidacji sprawozdań finansowych w czasie nie przekraczającym 45 dni po dniu sprawozdawczym, a docelowo w czasie nie dłuższym niż 30 dni. Powódka, jako zamawiający zobowiązana była natomiast do zapłaty wynagrodzenia zgodnie z ustalonym harmonogramem płatności tj. po zakończeniu poszczególnych faz Zlecenia, na podstawie wystawionych przez pozwaną faktur VAT w oparciu o podpisane protokoły odbioru.

Sąd Okręgowy uznał, że pozwana wykonała wszystkie uzgodnione fazy Zlecenia (...), na co wskazywali świadkowie, w tym również świadkowie strony powodowej i co potwierdzone zostało w protokołach odbioru poszczególnych faz tego zlecenia, złożonych przez pozwaną. Ostatnia faza Zlecenia tj. VII faza została odebrana przez powódkę w dniu 24 października 2008 r. Odbiór ten nastąpił warunkowo, jednakże przesłuchani w sprawie świadkowie – pracownicy pozwanej podczas zeznań wskazali, że zastrzeżenia te zostały przez pozwaną usunięte. Powódka zaś nie wykazała skutecznie, że wskazane w protokole odbioru ostatniej, VII fazy zlecenia, zastrzeżenia nie zostały przez pozwaną usunięte. Powódka nie wykazała również, że głoszone przez nią zastrzeżenia były na tyle istotne, że uniemożliwiały działanie systemu. Poza tym, po dokonaniu odbioru poszczególnych faz Zlecenia (...) powódka dokonała płatności za ich wykonanie, zgodnie z ustalonym harmonogramem płatności i wystawionymi przez pozwaną fakturami VAT. W konsekwencji przyjąć należy, że Zlecenie (...) zostało wykonane tj. każda ze stron tej umowy spełniała swoje świadczenie wzajemne.

Sąd Okręgowy uznał, że bez znaczenia dla powyższej oceny stanu faktycznego sprawy pozostaje podnoszony przez powódkę zarzut nieosiągnięcia celu Zlecenia (...) oraz, że to odbiór końcowy miał stanowić ostateczną weryfikację, czy dzieło zostało wykonane czy też nie. Brak, zdaniem Sądu Okręgowego, było podstaw do przyjęcia za słuszne twierdzenia powódki, że tylko dokonanie obioru końcowego Zlecenia (...) mogło oznaczać, że dzieło objęte tym zleceniem zostało wykonane, a skoro odbioru takiego nie dokonano, to dzieło nie zostało wykonane, co także koresponduje z art. 642 § 2 k.c. Zlecenie (...) podzielone zostało na 7 faz, które stanowiły świadczenia częściowe. Wszystkie ustalone pomiędzy stronami fazy Zlecenia (...) zostały przez powódkę odebrane, przy czym harmonogram płatności zawarty w Zleceniu nie przewidywał jakichkolwiek dodatkowych prac nad dziełem po dokonaniu odbioru ostatecznej z jego części. Ostatnia faza Zlecenia (...) została przez powódkę odebrana 24 października 2008 r., wszystkie wcześniejsze fazy również zostały przez powódkę odebrane, co w konsekwencji oznacza, że odebranie wszystkich wymienionych w Zleceniu faz pracy nad dziełem jest dowodem jego wykonania. W konsekwencji wynagrodzenie za wykonanie dzieła, a przynajmniej poszczególnych jego części (faz) należy się pozwanej. Skoro zaś strona powodowa twierdzi, że dzieło nie zostało wykonane w całości lub też, że zostało wykonane wadliwie tj., że ma wady oraz że wady te są na tyle istotne, że uniemożliwiają działanie systemu, winna wykazać powyższe okoliczności, a także że wady dzieła czynią je niezdatnym do zwykłego użytku, zaś powódka nie wykazała, że objęte Zleceniem (...) dzieło nie zostało wykonane w całości, ani że wady dzieła czynią je niezdatnym do zwykłego użytku. Przeciwnie dokonując odbioru poszczególnych faz Zlecenia (...) dała jasny sygnał, że akceptuje wykonane przez pozwaną fazy dzieła i, że ich wykonanie jest zgodne z umową, a co najmniej, że zgłoszone w protokołach odbiorów faz zlecenia, zastrzeżenia nie są istotne. Potwierdzeniem takiego stanowiska było dokonanie przez powódkę zapłaty wynagrodzenia za poszczególne fazy zlecenia, uiszczania opłat licencyjnych, a także upływ niespełna dwóch lat od czasu odebrania ostatecznej fazy Zlecenia (...) tj. 24 października 2008 r. do dnia zgłoszenia wad systemu w korespondencji mailowej z 30 czerwca 2010 r.

Sąd Okręgowy uznał, że zlecenie (...) polegające na stworzeniu systemu do konsolidacji wyników finansowych zostało przez pozwaną wykonane. System został przez pozwaną przygotowany i odebrany przez powódkę. Jednakże jego dalsze prawidłowe funkcjonowanie było uzależnione od wielu czynników, w tym m.in. systematyczności jego aktualizacji, posiadania ważnej licencji, poprawności wprowadzanych do niego danych jednostkowych, jak również umiejętności jego obsługi przez docelowych pracowników powódki. W sytuacji zaś, gdy powódka nie wypełniła systemu danymi lub też że nie wykonała tej operacji kompleksowo, system mógł generować niepełne (nieprawidłowe dane) lub też z powodu braku danych nie działać zgodnie z oczekiwaniami powódki. Fakt zaś, że system przygotowany i wdrożony przez pozwaną, nie działał zgodnie z założeniami powódki tj. nie wykonywał konsolidacji sprawozdań finansowych w czasie nie przekraczającym 45 dni po dniu sprawozdawczym, a docelowo w czasie nie dłuższym niż 30 dni, na którą to okoliczność powoływała się powódka, nie oznacza jeszcze, że pozwana nie wykonała dzieła w całości i że nie przygotowała systemu zgodnie z fazami Zlecenia (...). Takie rozumowanie jest nieuprawnione, a co najważniejszej stoi w sprzeczności z dokumentacją wskazującą na odbiór przez powódkę wszystkich faz Zlecenia (...). Sąd I Instancji przyjął, że powódka nie miała obowiązku podpisania protokołów odbioru poszczególnych faz Zlecenia (...), jeśli jej zdaniem, poszczególne fazy tego Zlecenia, a więc dzieła miały istotne wady. Nie miała również obowiązku zapłaty za poszczególne fazy Zlecenie, jeśli było ono według niej wykonywane wadliwie powołując się na wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 29.05.2013 r. (I ACa 368/13). Po dokonaniu odbioru wszystkich faz dzieła, system działał, a powódka ponosiła niezbędne do jego funkcjonowania opłaty licencyjne, co wskazuje na użytkowanie systemu.

W konsekwencji, zdaniem Sądu Okręgowego, powódka nie wykazała, że dzieło nie zostało wykonane lub że wykonane zostało w sposób wadliwy. Ciężar dowodu, że dzieło ma wady czyniące je niezdatnym do zwykłego użytku lub sprzeciwiające się wyraźnie umowie, stosownie do art. 6 k.c., spoczywa na zamawiającym (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 23 października 2013 r. I ACa 471/13).

Powoływanie się przez powodową spółkę na brak odbioru końcowego, w sytuacji, gdy z łączącej strony umowy taki obowiązek na pozwanej nie ciążył, jest bezpodstawne. Sąd I instancji uznał, że zgodnie z pkt 6 c) Zlecenia (...) pozwana miała prawo, a nie obowiązek, przedstawić powódcie końcowy protokół odbioru prac, nie wcześniej niż po prawidłowym zaraportowaniu jednego kwartalnego okresu sprawozdawczego, przy czym brak odpowiedzi

zamawiającego w terminie 14 dni miał być traktowany, jako odbiór końcowy bez zastrzeżeń. Treść wskazanego zapisu Zlecenia (...) ma na celu zabezpieczenie interesów pozwanej na wypadek gdyby pozwana wykonała Zlecenie, a powódka uchylała się od odbioru poszczególnych faz dzieła i zapłaty za nie. Skoro zaś powódka odebrała wszystkie 7 faz Zlecenie (...) nie było koniecznością, wbrew stanowisku powódki, dokonywania odbioru końcowego. Zlecenie (...) zostało wykonane, powódka je odebrała i zapłaciła za nie. W sytuacji gdy zdaniem powódki, przedmiotowe Zlecenie nie było wykonywane przez pozwaną prawidłowo, powódka winna odmówić podpisania protokołów poszczególnych faz zlecenia i wstrzymać wypłatę wynagrodzenia do czasu naprawienia powstałych według niej wad, ewentualnie w sytuacji gdy po odebraniu Zlecenia powódka stwierdziła, że nie zostało ono wykonane przez pozwaną prawidłowo, winna niezwłocznie przeprowadzić testy systemu, a ich wyniki przedstawić pozwanej. W sytuacji zaś gdyby, dzieło zostało wykonane wadliwie, powódce przysługiwałoby wobec pozwanej roszczenie z rękojmi, o którym mowa w obowiązującym wówczas art. 637 k.c. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli dzieło ma wady, zamawiający może żądać ich usunięcia, wyznaczając w tym celu przyjmującemu zamówienie odpowiedni termin z zagrożeniem, że po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu nie przyjmie naprawy. Przyjmujący może odmówić naprawy, gdyby wymagała nadmiernych kosztów (§1). Gdy wady usunąć się nie dadzą albo gdy z okoliczności wynika, że przyjmujący zamówienie nie zdoła ich usunąć w czasie odpowiednim, zamawiający może od umowy odstąpić, jeżeli wady są istotne; jeżeli wady nie są istotne, zamawiający może żądać obniżenia wynagrodzenia w odpowiednim stosunku. To samo dotyczy wypadku, gdy przyjmujący zamówienie nie usunął wad w terminie wyznaczonym przez zamawiającego (§2). Tymczasem powódka zaniechała wykonania odpowiednich testów systemu. Niezależnie jednak od powyższego, po odebraniu wszystkich faz Zlecenia (...), nawet gdyby wykonane przez pozwaną dzieło zawierało wady, to po pierwsze powódka winna wezwać pozwaną do ich usunięcia, wyznaczając w tym celu odpowiedni termin, a po drugie gdyby wad nie dało się usunąć, a były by one istotne powódka mogłaby od umowy odstąpić, gdyby zaś wady nie były istotne - dochodzić od pozwanej nie zwrotu całości wynagrodzenia - jak ma to miejsce w niniejszej sprawie, lecz żądać jego obniżenia w odpowiednim stosunku. Z powyższych uprawnień powodowa spółka nie skorzystała. Złożyła zaś w dniu 6 lipca 2012 r. oświadczenie o odstąpieniu od umowy – Zlecenia (...) wskazując w pismach procesowych, że jego podstawę stanowił art. 636 k.c. Powódka podniosła przy tym, że pozwana od lipca 2010 r., wadliwie wykonywała dzieło gdyż zaprzesała go wykonywać.

Powołując się na art. 636 k.c. Sąd Okręgowy uznał, że odebranie dzieła nastąpiło wraz z podpisaniem protokołu odebrania ostatniej - VII fazy zlecenia (...) tj. w dniu 24 października 2008 r. Wobec zaś wykazania, że dzieło zostało wykonane i odebrane, twierdzenia powódki co do skuteczności złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy podstawie art. 636 §1 k.c., pozostają bezpodstawne, a to z uwagi na okoliczność, że przepis ten znajduje zastosowanie w sytuacji, gdy dzieło nie zostało jeszcze odebrane. Powołując się na poglądy orzecznictwa na tle umownego prawa odstąpienia, o którym mowa w art. 395 k.c. oraz wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy w oparciu o art. 491 § 1 i § 2 k.c. (wyrok Sądu Apelacyjny w Warszawie z dnia 03.07.2013 r., VI ACa 1576/12, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 05.04.2013 r., II CSK 62/13) Sąd Okręgowy uznał, że w zleceniu (...) nie zostało zastrzeżone przez strony umowne prawo dostawienia od umowy. Zatem oświadczenie z dnia 6 lipca 2012 r. o odstąpieniu od umowy zlecenia (...) również i na tej podstawie ocenić należy, jako bezskuteczne. Treści § 10 pkt 3 Umowy Ramowej, który przewiduje w swej treści zarówno prawo odstąpienia od zlecenia i domagania się zwrotu wszystkich wcześniej zapłaconych części wynagrodzenia niezależnie od wymagalnych kar umownych o odszkodowania. Dokonując wykładni tego zapisu, Sąd Okręgowy uznał, że co prawda zapis ten posługuje się terminem „odstąpić od danego zlecenia” jednakże jego treść oraz wykładnie prowadzą do wniosku, że nie może ona stanowić podstawy wypowiedzenia zlecenia (...) oraz umowy ramowej wobec braku określenia termin na skorzystanie z tego prawa, a także w sytuacji odebrania przez powódkę wszystkich siedmiu faz przedmiotowego Zlecenie, zapłaty za nią wynagrodzenia oraz upływu niespełna 2 lat od dnia podpisania protokołu ostatniej fazy Zlecenia tj. 24 października 2008 r. do dnia zgłoszenia wad tj. 30.06.2010 r. oraz niespełna 4 lat do dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy tj. 6 lipca 2012 r. Uznanie skuteczności odstąpienia od umowy w powyższych okolicznościach sprawy, sprzeciwiałoby się społeczno-gospodarczemu przeznaczeniu tejże instytucji i prowadziło do jej nadużycia, co nie znajduje ani uzasadnienia w obowiązujących przepisach prawa, ani ratio legis, ani też akceptacji sądu.

Sąd Okręgowy dzielając stanowisko pozwanego wskazał, że licencja na korzystanie z oprogramowania (...) była udzielana powódce na czas oznaczony, wynoszący rok (pkt 1.1. umowy). Powódka była każdorazowo uprawniona do korzystania z oprogramowania (...) w okresach, w jakich płaciła za licencję, przy czym przez pierwsze 6 miesięcy licencja była bezpłatna. Powódka nie zapłaciła za kolejny, trzeci okres obowiązywania licencji zatem umowa wygasła z końcem terminu za jaki powódka uiściła opłatę licencyjną tj. z dniem 14 kwietnia 2010 r.

Sąd Okręgowy uznał także za niezasadne żądanie powódki dotyczące zwrotu uiszczonych tytułem opłat licencyjnych kwoty 540.510,02 zł. W tym zakresie podniósł, że umowa licencyjna została wykonana, albowiem w okresie jej obowiązywania powódka posiadała prawo i możliwość korzystania z oprogramowania (...). Świadczenia obu stron umowy tj. powódki i pozwanej zostały spełnione w konsekwencji, na co również wskazuje strona pozwana, pomiędzy stronami nie istnieje, zobowiązania które mogłyby zostać wypowiedziane i skutkowałyby koniecznością zwrotu uiszczonych dotychczas wynagrodzenia. Nawet przyjąć, że umowa licencyjna obowiązywała w dniu, w którym powódka, złożyła oświadczenie o wypowiedzeniu umowy licencyjnej i powódka z takiego prawa skorzystałaby to wówczas wypowiedzenie to – zgodnie z treścią umowy licencyjnej – byłoby skuteczne dopiero na koniec obowiązującego wówczas okresu licencji, a więc w dniu w którym powódka przestała już płacić wynagrodzenie za korzystanie z oprogramowania (...). W konsekwencji powódka nie miałaby roszczenia o zwrot zapłaconego wynagrodzenia.

Odnośnie zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia pozwanej z tytułu uzyskania przez nią opłat licencyjnych na podstawie licencji na oprogramowanie (...), Sąd Okręgowy wskazał, że celem umowy licencyjnej jest umożliwienie licencjobiorcy korzystania z oprogramowania (programu komputerowego) do którego uprawnienia nie przysługiwałyby licencjobiorcy w inny sposób tj. na podstawie upoważnienia do wkroczenia w monopol prawno autorski uprawnionego z tytułu majątkowych praw autorskich do licencjonowanego utworu. W niniejszym stanie faktycznym cel ten został osiągnięty. Powódka uzyskała możliwość korzystania z oprogramowania (...) w okresie, w którym licencja obowiązywała, natomiast, co z tym prawem zrobiła i jak to prawo wykorzystwała, to indywidualne kwestia powodowej spółki, która pozostaje poza zakresem zainteresowania przedmiotu niniejszej sprawy. Nawet jeśli powódka doszła do wniosku, że zawarcie umowy licencji było błędną decyzją biznesową, albowiem powódka nie korzystała z uprawnień wynikających z tejże umowy to nie uzasadnia żądania zwrotu zapłaconego za tę licencję wynagrodzenia. Podstawą tych roszczeń nie mogą być przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu.

W zakresie żądania powódki zapłaty przez pozwaną kary umownej określonej w § 10 ust. 3 umowy ramowej w wysokości 30% opłaty licencyjnej zapłaconej za pierwszy rok korzystania z oprogramowania (...), wobec przyjętej i omówionej wyżej bezskuteczności skorzystania przez powódkę z prawa odstania od umowy, Sąd Okręgowy uznał ich bezzasadność. Z tej przyczyny za bezzasadne uznał rozstrzygnięcie kwestii składowych będących podstawą obliczania kary tj. okresu, a także wartości brutto czy netto, jako podstawy jej naliczenia.

Odnosząc się do podniesionego zarzutu przedawnienia roszczeń o zwrot wynagrodzenia, Sąd Okręgowy uznał, że roszczenie to uległo przedawnieniu powołując się na dwuletni termin przedawnienia określony w art. 646 k.c. liczony od dnia oddania dzieła. Sąd uznał, że dzieło zostało oddane w dniu 24 października 2008 r., a więc roszczenie objęte pozwem przedawniło się najpóźniej pod koniec 2010 r. Dzień 24 października 2008 r. jest dniem podpisania protokołu odbioru ostatniej fazy Zlecenia (...), w rezultacie od tego dnia biegnie dwuletni termin przedawnienia o którym mowa w art. 646 k.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 07.10.2010 r., IV CSK 173/10). Tymczasem powódka wystąpiła z niniejszym powództwem w dniu 22 sierpnia 2012 r., a więc po upływie wskazanego terminu przedawnienia.

Także roszczenie powódki z tytułu rękojmi wygasło mając na uwadze art. 568 § 1 k.c. w zw. z art. 638 k.c. Uprawnienia z tytułu rękojmi za wady fizyczne wygasają po upływie roku licząc od dnia kiedy rzecz została wydana. Skoro protokół odbioru ostatniej fazy Zlecenia (...) został podpisany w dniu 24 października 2008 r., to roszczenie z rękojmi wygasło po roku od tego dnia.

Od powyższego wyroku apelację wniosła powódka(...) S.A. w S. zaskarżając go w całości, wniosła o zmianę wyroku w całości i zasądzenia na jej rzecz kwoty z odsetkami wskazanej w pozwie. Domagała się także zasądzenia kosztów

procesu za obie instancje wg dwukrotnej stawki minimalnej ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Podniosła zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego i przepisów prawa procesowego. W zakresie naruszenia przepisów prawa procesowego wskazała naruszenie:

1) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 65 § 1 i § 2 k.c. poprzez:

- brak ustalenia, co było przedmiotem umowy, jaki miał być jej cel i rezultat umowy i błędne przyjęcie, że protokoły częściowe potwierdzają osiągnięcie celu umowy w niej sprecyzowanego,

- pominięcie wniosku, że nawet jeśli dzieło miałoby zdolność od osiągnięcia celu umownego, to nie przeprowadzono testów w zakresie sprawdzenia tego dzieła na danych rzeczywistych, a więc nie doszło do odbioru dzieła, a jedynie o gotowości do jego odbioru,

- błędną wykładnię pkt 6 c Zlecenia (...) w zakresie prawa pozwanego do przedstawienia protokołu końcowego odbioru dzieła,

- błędną ocenę znaczenia i skutków dokonanych przez powoda płatności częściowych poprzez uznanie, że płatności te dowodzą, iż przekazany przedmiot spełnia warunki określone umową,

- pominięcie treści art. 6d Zlecenia (...), gdyż uiszczanie opłat licencyjnych było konieczne by pozwany wykonał dzieło, a więc zdaniem powoda, gdy dzieło nie wydane, to wydatkowanie kwoty opłaty licencyjnej było niecelowe,

2) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie, że pozwany w lipcu 2010 r. nie domagał się od pozwanego testów produkcyjnych oraz poprzez brak ustalenia, że to pozwany wstrzymał prace nad wdrożeniem dzieła i uchylił się od współdziałania w celu uzyskania protokołu końcowego,

3) błędnej oceny dowodu z zeznań świadków: D. B., R. S., A. S..

W zakresie naruszenia przepisów prawa materialnego powódka w apelacji podniosła naruszenie:

1) art. 627 k.c. poprzez pominięcie, że przedmiotem umowy jest osiągnięcie rezultatu (celu umowy) a nie samo staranne świadczenie usługi bez względu na osiągnięty rezultat,

2) art. 642 § 2 k.c. poprzez uznanie, że płatności częściowe zwalniają wykonawcę z dostarczenia dzieła w całości,

3) art. 636 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że powódka skorzystała tylko z umownego (a nie z ustawowego) prawa odstąpienia,

4) art. 635 k.c. w związku z art. 491 § 1 k.c. i art. 476 k.c. poprzez uznanie, że powódka nie odstąpiła od umowy także w oparciu o ustawowe prawo odstąpienia,

5) art. 646 k.c. oraz art. 494 k.c. i błędne przyjęcie terminu przedawnienia roszczeń,

6) art. 410 § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy na skutek odstąpienia od umowy, odpadł cel świadczenia (użycie zakupionego na podstawie licencji oprogramowania bazowego do wykonania dzieła, co nie nastąpiło),

7) art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 395 k.c. poprzez błędne ustalenie, że brak zastrzeżenia terminu na odstąpienie od umowy w § 10.3 umowy ramowej spowodował nieważność tego paragrafu.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w wysokości sześciokrotności stawki minimalnej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna. Sąd Apelacyjny podziela ustalony w sprawie stan faktyczny oraz wyprowadzone na jego podstawie wnioski prawne poparte powołanym orzecnictwem i przyjmuje je za własne bez potrzeby ich zbędnego powielania.

Odnosząc się do zarzutów wskazanych w apelacji dotyczących naruszenia przepisów prawa procesowego (art. 233 § 1 k.p.c.) wskazać należy, iż powódka niemal wszystkie w tym zakresie zarzuty łączy z zarzutem naruszenia wykładni poszczególnych postanowień umów łączących strony i przedstawia własny sposób interpretacji znaczenia takich dokumentów w kontekście: celu umowy, braku odbioru dzieła, znaczenia płatności za poszczególne fazy, braku protokołu końcowego odbioru dzieła.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zarzuty te należy uznać za chybione. Stan faktyczny został ustalony przez Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy z odniesieniem się do poszczególnych dokumentów z zachowaniem wszelkich reguł wynikających z treści art. 233 § 1 k.p.c. Czyniąc ustalenia w sprawie Sąd pierwszej instancji nie dopuścił się naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Do naruszenia tego przepisu mogłoby dojść tylko wówczas, gdyby skarżący wykazał uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. zasadom logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów (vide: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 grudnia 2005 r., III CK 314/05). Dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie wystarcza stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołując się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości. Konieczne jest tu wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu w tym zakresie. W szczególności skarżący powinien wskazać, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2001 r., IV CKN 970/00). O ile ustalenie treści oświadczenia woli stron należy do ustaleń faktycznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 1996 r., II UKN 9/96, OSNCP 1997, Nr 11, poz. 201), to już sama wykładnia oświadczenia woli stanowi zagadnienie prawne. W niniejszej sprawie treść oświadczeń woli nie budzi wątpliwości, gdyż wynika z poszczególnych zapisów zawartych umów (wraz z załącznikami) i treść tych zapisów nie była sporna.

Podnoszony więc zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 65 § 1 k.c. jest nieadekwatny do celu, jaki apelujący zamierza osiągnąć tj. podważenia trafności wykładni - dokonanej przez Sąd pierwszej instancji - oświadczenia woli stron, i przyjęcie, że pozwany dzieła nie wykonał w terminie ze skutkami z tego wynikającymi, a powódce przysługuje roszczenie odstąpienia od umowy ramowej i Zlecenia (...) oraz pozostałe roszczenia sformułowane w pozwie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego wskazane w apelacji zarzuty dotyczące naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 636 § 1 k.c., 635 § 1 k.c., 646 k.c. w związku z art. 494 k.c., 476 k.c. są nietrafne. Przepisy te mają zastosowanie w sytuacji, gdy dzieło nie zostało oddane i gdy istnieje zwłoka dłużnika w spełnieniu świadczenia. Sąd Apelacyjny podziela ustalenia i argumentację prawną Sądu Okręgowego, która wskazuje, że pozwany oddał dzieło w dniu 24 października 2008 r., a więc z dniem oddania ostatniej VII fazy, zgodnie z załącznikiem nr (...) „szczegółowy harmonogram” – k. 28-29.

Niezależnie od wywodów prawnych powołanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku zauważyć ponadto należy, że powódka w piśmie z dnia 6 lipca 2012 r. złożyła oświadczenie o odstąpieniu od umowy ramowej z 21 stycznia 2008 r. i Zlecenia (...) z dnia 15 maja 2008 r. (k.79-80) wskazując, że nie został osiągnięty cel tej umowy, opisany w załączniku nr (...) do umowy ramowej, a pozwany nie oddał produktu wolnego od wad, pomimo wezwania z dnia 28 marca 2011 r. (k.77). W oświadczeniu tym nie wskazała, czy powołuje się na umowną, czy też ustawową podstawę złożenia tego oświadczenia.

Zasadność złożenia odstąpienia od umowy powódka upatruje w tym, że zgodnie z § 10 pkt 3 umowy ramowej z 24 stycznia 2008 r. pozwany nie przedstawił końcowego protokołu odbioru prac, który miał być nie wcześniej niż po prawidłowym zaraportowaniu jednego kwartalnego okresu sprawozdawczego (pkt 6 c umowy (...) Nr (...)), co zdaniem powódki, nie może dowodzić o oddaniu dzieła niewadliwego.

Analiza treści § 10 pkt 3 umowy ramowej z dnia 24 stycznia 2008 r. nie uprawnia do przyjęcia by przesłanką odstąpienia od tej umowy był brak protokołu końcowego. Z treści tego postanowienia umownego wynika jedynie tyle, że powód był uprawniony do odstąpienia od umowy po upływie 5 dni od wezwania pozwanego do przekazania danego Zlecenia wolnego od zgłoszonych wad (k.22). Z kolei treść pkt 6c Zlecenia Nr (...) nie definiuje, że wyłącznie protokół końcowy stanowi dowód osiągnięcia celu tej umowy (k.26). Zresztą strony tej umowy także nie określiły terminu, w jakim taki protokół końcowy mógłby powstać. Nadto nie uzależniły płatności końcowych lub jakichkolwiek innych płatności od sporządzenia protokołu końcowego, nie wskazywały na wykonanie innych prac po pracach w ramach Fazy VII, które mogłoby dowodzić, że ich wykonanie skutkuje sporządzeniem protokołu końcowego odbioru prac, a tym samym, że cel umowy został osiągnięty, a dzieło zostało wykonane w określonym terminie.

Także Zlecenie Nr (...) nie kreuje innego terminu wykonania prac objętych tych Zleceniem, niż ten wskazany w załączniku nr 1 (szczegółowy harmonogram), opisujący przedmiot prac w ramach każdej Fazy i kwotę płatności za każdą z nich (k.28-29). Poza tym, postanowienia umowne nie wskazują w jakim okresie od wykonania przez pozwanego wszystkich faz (siedmiu faz), zgodnie z załącznikiem nr 1, powódka miała obowiązek nasycenia danymi sporządzonego przez pozwanego systemu, które umożliwiałyby rozpoczęcie raportowania kwartalnego okresu sprawozdawczego, a po którym pozwany mógł przedstawić końcowy protokół odbioru prac. Z akt sprawy nie wynika w jakim terminie powódka podjęła próbę raportowania, by ustalić, że system stworzony przez pozwaną w ramach siedmiu faz jest wadliwy, działa niepoprawnie. Materiał zaoficerowany przez powódkę wskazuje, że ta w dniu 24 października 2008 r. odebrała bez zastrzeżeń ostatnią VII Fazę, której przedmiotem były szkolenia (k.250-256).

W świetle więc materiału zgromadzonego w sprawie, zdaniem Sądu Apelacyjnego brak przedstawienia przez pozwanego końcowego protokołu odbioru prac nie dowodzi, że dzieło nie zostało wykonane przez pozwanego. Powódka dopiero w piśmie z dnia 28 marca 2011 r. wskazuje na wady dzieła i wzywa do doprowadzenia dzieła do stanu zgodnego z prawem (k.77-77v.), by następnie złożyć oświadczenie o odstąpieniu od umowy (k.79). Podzielić należy ustalenia i wywody prawne Sądu Okręgowego, że powódka wezwała pozwanego do doprowadzenia dzieła do stanu zgodnego z umową w okresie, gdy dzieło zostało już oddane, co oznacza, że zgodnie z art. 644 k.c. powódka nie była już uprawniona do odstąpienia od umowy, co w konsekwencji nie mogło skutkować zgodnie z art. 494 k.c. obowiązkiem wzajemnego zwrotu przez strony tego, co sobie świadczyły z tytułu Zlecenia (...) (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17.06.2015 r., I CSK 622/14). Niezasadne są więc zarzuty odnośnie naruszenia art. 646 k.c. w związku z art. 494 k.c. W świetle powyższych rozważań z tych samych względów niezasadny jest zarzut naruszenia art. 491 k.c.

Powódka w uzasadnieniu apelacji marginalizuje znaczenie siedmiu protokołów dotyczących odbioru prac objętych szczegółowym harmonogramem wskazując, że miały znaczenie wyłącznie dla wypłaty wynagrodzenia i miały stanowić jedynie pokwitowanie osiągnięcia tego rezultatu w ramach danej fazy, a nie rezultatu i celu umowy. Zauważyć trzeba, że dla powódki w chwili formułowania pisma z dnia 28 marca 2011 r. (k.77-77v) jasne było to, że pozwany wykonał dzieło. Takimi bowiem sformułowaniami posługuje się w tym piśmie „jak Państwa informowaliśmy wykonane przez Państwo dzieło”(…) – k. 77. Samo odebranie dzieła jest zarówno czynnością faktyczną, jak i oświadczeniem zamawiającego, które może być wyrażone przez fakty dokonane. Wykonanie umowy o dzieło poprzez jego zaoficerowanie zamawiającemu przez wykonawcę ma miejsce wtedy, gdy nastąpiło wykonanie dzieła oznaczonego w umowie w takiej postaci, iż dzieło to spełnia cechy zamówienia, co do jego wykorzystania do celów, jakie miało spełniać (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2012 r., sygn. akt I CSK 287/11).

Jeśli powódka odebrała dzieło i posiadała wiedzę, że posiada ono wady, które wprawdzie nie dyskwalifikują go co do istoty ale nie jest możliwe wykonanie raportowania sprawozdań finansowych w czasie wskazanym w załączniku nr 2 do umowy ramowej, to wówczas mogła skorzystać z uprawnień wynikających z rękojmi za wady dzieła, o jakich mowa w art. 637 k.c. i art. 638 k.c., wyznaczając pozwanemu termin do usunięcia tych wad, a ostatecznie w razie przesłanek z art. 637 § 2 k.c. także mogła odstąpić od Zlecenia Nr (...) i umowy ramowej.

Powódka nie wykazała, że po 24 października 2008 r. sygnalizowała pozwanemu istnienie wad, które dyskwalifikowały dzieło ze względu na brak osiągnięcia celu wdrożenia systemu opisanego w załączniku nr 2 do umowy zlecenia wykonania prac projektowych Nr (...) z dnia 24 stycznia 2008 r. (k.34-35). W aktach sprawy nie sposób dostrzec

jakąkolwiek korespondencję powódki z pozwanym w tym okresie mimo argumentacji w uzasadnieniu apelacji, że „powzany uchylał się od przeprowadzenia skutecznych testów produkcyjnych” (strona 9 uzasadnienia apelacji). Powódka już w pozwie wspominała o trudnościach w fazie testowania, ale dowodów na zgłoszenie wadliwie działającego systemu w okresie od 24 października 2008 r. do 24 października 2009 r. nie przedstawiła, a wyłącznie podniosła, że ze względu na brak protokołu końcowego, powódka nie ma się do czego odnosić, Zlecenie nie zostało nigdy zakończone, nie weszło w fazę produkcyjną i na podstawie systemu stworzonego przez pozwanego nie zaraportowano „na żywo” żadnego kwartału (k.4).

Z jednej więc strony powódka nie wykazuje, że rozpoczęła raportowanie dostarczonego przez pozwanego oprogramowania, bądź też by wzywała pozwanego do usunięcia wad tego oprogramowania, zgodnie z art. 637 k.c., zaś z drugiej uznaje, że ze względu na brak protokołu końcowego, który był możliwy dopiero po zaraportowaniu (pkt 6c Zlecenia (...)), powzany formalnie tego zlecenia nie zakończył, a powódka nie osiągnęła zamierzonego celu. Powódka nie wykazała kiedy podjęła nieskuteczną próbę zaraportowania, by następnie uznać, że cel nie został osiągnięty. Zauważyć trzeba, że przedmiotem ostatnich dwóch faz, zgodnie z załącznikiem nr (...) (szczegółowy harmonogram) było: testowanie rozwiązania i szkolenia (k.28-29).

Powódka do pozwu dołączyła wyłącznie korespondencję elektroniczną z dnia 30 czerwca 2010 r., a więc już po upływie terminu do skorzystania z uprawnień z tytułu rękojmi, jak zasadnie przyjął Sąd Okręgowy oceniając zarzut przedawnienia roszczeń w oparciu o art. 568 § 1 k.c. w zw. z art. 638 k.c.

Niezależnie od powyższego, wskazać trzeba, że gdyby istotnie dzieło nie zostało przez pozwanego oddane w 2008 r. lub oddane w sposób wadliwy, to nie sposób wyjaśnić motywacji powódki (nie wyłączając finansowej) w zakresie zawierania z pozwanym kolejnej umowy i porozumienia. Powódka zawarła z pozwanym w dniu 25 maja 2010 r. kolejne umowy tj. Zlecenie Nr (...), wiedząc przecież już wówczas, że dzieło opisane w Zleceniu nr (...) jest wadliwe, a cel tej umowy nie został osiągnięty pomimo zapłaty całości należności jeszcze w 2008 r. Działanie powódki, która zawiera z pozwanym kolejną umowę, w sytuacji, gdy ten, jej zdaniem, nie spełnił celu pierwszej umowy (Zlecenie (...)) jest zupełnie irracjonalne, sprzeczne z zasadami logicznego wnioskowania i rozumowania. Co prawda przedmiotem sprawy nie są objęte roszczenia z umów z 2010 r., ale w kontekście wykazywanego przez powódkę znaczenia braku końcowego protokołu świadczącego o braku osiągnięcia celu Zlecenia (...), fakt zawarcia kolejnych umów ma znaczenie dla oceny zarzutów dotyczących naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 65 § 1 k.c. Zresztą sama powódka do pozwu dołączyła te inne umowy i porozumienie z 2010 r., włączając także do sprawy korespondencję elektroniczną z 2010 r. dotyczącą tych umów z 2010 r.

Dodatkowo nie sposób nie zauważyć faktu, że powódka w terminie do zakończenia prac w ramach kolejnej umowy - Zlecenia Nr (...) (15.07.2010 r. – k. 41) a więc w terminie do formułowania zastrzeżeń do tej umowy, złożyła w dniu 06 lipca 2012 r. pismo zawierające oświadczenie o odstąpieniu od innej umowy, a mianowicie od Zlecenia Nr (...), które zostało odebrane w dniu 24 października 2008 r. (k.79). Co więcej, do pozwu dołącza wyłącznie korespondencje e-mailową pochodzącą właśnie z okresu czerwiec/lipiec 2010 r., która jak wynika z treści stanowiska pozwanego (pismo z dnia 6 sierpnia 2010 r.), dotyczy także Zlecenia Nr (...) i porozumienia zawartego w maju 2010 r. (k.244-248).

Niezasadne są także podniesione zarzuty apelacyjne w zakresie naruszenia art. 636 § 1 k.c., polegające na tym, że powzany od sierpnia 2010 r. w sposób bezprawny zaprzestał pomocy w doprowadzeniu do skutecznych testów produkcyjnych. Zauważyć należy, że powódka zaprzestała uiszczania opłat licencyjnych za oprogramowanie, co skutkowało, wygaśnięciem umowy licencyjnej, która była zawierana na czas oznaczony, a tym samym niemożnością korzystania z systemu z przyczyn leżących wyłącznie po jej stronie. Powódka nie zapłaciła należności z tytułu opłat licencyjnych opisanych w fakturze (...) za okres po 15 sierpnia 2010 r. Nota bene najpierw w pozwie domagała się zwrotu z tego tytułu kwoty 34.404 zł, a następnie cofnął pozew i w tej części rzekła się roszczenia (pismo z dnia 11.03.2013 r. - k.264). Formując zaś zarzuty apelacyjne nie wyjaśniła na czym polegały bezprawne działania pozwanego od sierpnia 2010 r.

W apelacji powódka zarzucała naruszenie art. 635 k.c. w związku z 491 § 1 i 476 k.c. wskazując, że odstąpiła od umowy m.in. na podstawie ustawowej i wzywała pozwanego do zmiany sposobu wykonywania dzieła w umówionym terminie, gdyż od sierpnia 2010 r. pozwany zaprzestał wykonywania umowy. Wskazać trzeba, że przepis art. 635 k.c. wyłącza stosowanie art. 491 kc. Przepis ten stanowi *lex specialis* w stosunku do normy zawartej w treści art. 491 k.c., w związku z czym zamawiający może od zawartej umowy odstąpić bez wyznaczania terminu dodatkowego w sytuacji, gdy przyjmujący zamówienie opóźnia się z rozpoczęciem lub wykończeniem dzieła tak dalece, że nie jest prawdopodobne, aby zdołał je ukończyć w umówionym czasie. Podzielić należy pogląd Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2012 r. (IV CSK 182/11), iż na podstawie art. 635 k.c. dopuszczalne jest odstąpienie przez zamawiającego od umowy o dzieło także po upływie terminu do wykonania dzieła. Z uzasadnienia tego wyroku wynika, że zarówno art. 637 § 2 k.c., jak i przepisy o rękojmi przy sprzedaży, do których odsyła art. 638 k.c., przewidują odstąpienie od umowy jako uprawnienie z tytułu rękojmi za wady dzieła, a więc uprawnienie realizowane już po wykonaniu dzieła i wydaniu go zamawiającemu. Jest to zatem szczególnym unormowaniem uprawnienia zamawiającego do spowodowania wygaśnięcia umowy o dzieło, nie przez jej wypowiedzenie, lecz przez odstąpienie od tej umowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 1996 r., II CKU 50/96, niepubl.).

Zauważyć należy, iż strony w Zleceniu Nr (...) nie określiły odrębnego terminu wykonania dzieła. Termin ten został więc określony poprzez sprecyzowanie poszczególnych prac w ramach siedmiu faz opisanych w załączniku nr 1 do Zlecenia (...) (szczegółowy harmonogram). Zasadnie więc Sąd Okręgowy uznał, że roszczenia z tytułu umowy o dzieło przedawniły się z upływem dwóch lat od oddania dzieła (art. 646 k.c.), a więc roszczenie wskazane w pozwie, który został wniesiony w dniu 22 sierpnia 2012 r. także z tytułu kary umownej uległo przedawnieniu, powołując się w tym zakresie na orzecznictwo. W związku z tym wykazywane w uzasadnieniu apelacji zarzuty dotyczące nie uwzględnienia art. 494 k.c. są niezasadne bowiem powódka mogła odstąpić od umowy do chwili, gdy roszczenie z tego tytułu nie uległo przedawnieniu. Skoro dzieło zostało oddane w dniu 24 października 2008 r., to oznacza, że nawet na podstawie art. 118 k.c. roszczenie uległo przedawnieniu z dniem 24 października 2011 r. Pozew został wniesiony w dniu 22 sierpnia 2012 r. a oświadczenie o odstąpieniu od umowy zostało złożone w dniu 06 lipca 2012 r. Zatem zasadnie Sąd Okręgowy przyjął, że jest ono nieskuteczne.

Zupełnie dowolnie powódka oblicza początek biegu terminu przedawnienia od dnia 08 sierpnia 2010 r. wskazując, że do tego dnia pozwany wykonywał prace by dzieło mogło być odebrane. W tym zakresie brak jest jakichkolwiek ustaleń zarówno Sądu I instancji, jak i dowodów na wykonywanie prace przez pozwanego właśnie w ramach Zlecenia (...). Sąd Apelacyjny we wcześniejszym fragmencie uzasadnienia wskazał, że powód nie zapłacił należności z tytułu opłat licencyjnych opisanych w fakturze (...) za okres po 15 sierpnia 2010 r., a więc umowa licencyjna wygasła. Zatem to nie brak działań ze strony pozwanego w sierpniu 2010 r. wpłynął na niemożność korzystania przez powódkę z systemu.

Nietrafny również okazał się zarzut naruszenia art. 410 § 2 k.c. w zakresie żądania zwrotu opłat licencyjnych i wynagrodzenia w związku z odstąpieniem od umowy, zgodnie z § 10.3 umowy ramowej. Według powódki, skoro cel Zlecenia Nr (...) nie został osiągnięty, a powódka odstąpiła od umowy, to odpadła podstawa świadczenia, jakim miały być opłaty licencyjne. Odnosząc się do tych zarzutów, Sąd Apelacyjny w całości podziela ocenę prawną dokonaną przez Sąd Okręgowy. W apelacji oprócz polemiki z tymi ustaleniami w apelacji brak jest kontrargumentacji prawnej. Analiza uzasadnienia zaskarżonego wyroku wskazuje, że Sąd Okręgowy, wbrew zarzutom powódki wywiedzionym w apelacji poddał analizie zarówno umowne jak i ustawowe prawo odstąpienia od umowy z powołaniem się na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 5 kwietnia 2013 r. III CSK 62/13 oraz Sądu Apelacyjnego w Warszawie wyrażone w wyroku z dnia 3 lipca 2013 r., VI ACa 1576/12. Podzielając tę ocenę prawną zawartą w tym orzecznictwie, na tle umownego prawa odstąpienia od umowy (art 395 k.c.) wskazać trzeba, że prawo to stanowi przepis *iuris cogentis*, jest prawem terminowym, musi być zatem określony termin, w którym przysługuje ono kontrahentowi z uwagi na niepewność, jaka powstaje co do dalszych losów umowy. W sytuacji, gdy strony nie określiły terminu, w którym prawo to miałoby powodowi przysługiwać, jak w niniejszej sprawie. Tym samym należy uznać zastrzeżenie umowne statuujące powyższe prawo jako nieważne z mocy art. 58 § 1 k.c. w zw. art. 395 k.c. Zaś cena skuteczności zastrzeżenia kary umownej na wypadek odstąpienia od umowy nie może być oderwana od oceny, na czym polegało

niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 7 lutego 2007 r., III CSK 288/06).

Niezasadne są także zarzuty dotyczące naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. w zakresie oceny zeznań świadków. Zwrócić należy uwagę, że podczas przeprowadzonej konfrontacji dowodu z zeznań świadków D. B. i R. S. zostały okazane im poszczególne dokumenty z akt, w szczególności protokoły odbiorów poszczególnych faz. Zarówno podczas składania zeznań przez każdego ze świadków, jak i podczas dowodu konfrontacji zeznań świadków D. B. i R. S. wynika zasadna ocena takich dowodów dokonana przez Sąd Okręgowy, których nie podważa polemika wskazana w zarzutach apelacyjnych, w których powódka cytuje wybrane, i jej zdaniem, pominięte fragmenty zeznań świadków. Wskazać jednakże należy, że w ramach art. 233 § 1 k.p.c. zastrzeżona dla sądu swobodna ocena dowodów nie opiera się na ilościowym porównaniu przedstawionych przez świadków spostrzeżeń oraz wniosków, lecz na odpowiadającemu zasadom logiki powiązaniu ujawnionych w postępowaniu dowodowym okoliczności w całość zgodną z doświadczeniem życiowym (vide; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 22.01.2016 r., I ACa 1019/15). Przepis ten reguluje jedynie kwestię oceny wiarygodności i mocy (wartości) dowodowej przeprowadzonych w sprawie dowodów, a nie poczynionych ustaleń faktycznych, czy wyprowadzonych z materiału dowodowego wniosków. Uchybienia w tym zakresie winny się skonkretyzować w zarzucie sprzeczności ustaleń faktycznych z materiałem dowodowym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2003 r., sygn. akt II CK 293/02).

Nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji, Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

W zakresie kosztów postępowania apelacyjnego zastosowanie miał przepis art. 98 § 1 k.p.c. w związku z § 6 pkt 7, § 12 ust. 1 pkt 2 i § 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r. poz. 461) w związku z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1667). Zasądzono kwotę 10.800 zł (5.400 zł x 2) stanowiącą wysokość dwukrotności stawki minimalnej, przy uwzględnieniu nakładu pracy radcy prawnego, charakteru sprawy oraz wkładu pracy w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia.

Elżbieta Wiatrzyk Wojciechowska Roman Dżiczek Bogdan Świerczakowski